

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (četrti razširjeni senat)

z dne 6. oktobra 2005*

V združenih zadevah T-22/02 in T-23/02,

Sumitomo Chemical Co. Ltd, s sedežem v Tokiu (Japonska),

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, s sedežem v Osaki (Japonska),

ki ju zastopata M. Klusmann, odvetnik, in V. Turner, solicitor,

tožeči stranki,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata L. Pignataro-Nolin in A. Whelan, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourg, u,

tožena stranka,

* Jezik postopka: angleščina.

zaradi predlogov za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2003/2/ES z dne 21. novembra 2001 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/37.512 – Vitamini) (UL 2003, L 6, str. 1) v delu, ki se nanaša na tožeči stranki,

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI(četrti razširjeni senat),

v sestavi H. Legal, predsednik, P. Lindh, sodnica, P. Mengozzi, sodnik,
I. Wiszniewska-Białecka, sodnica, in V. Vadapalas, sodnik,

sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. novembra 2004

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

- ¹ Z Odločbo 2003/2/ES z dne 21. novembra 2001 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/37.512 – Vitamini) (UL 2003, L 6, str. 1, v nadaljevanju: Odločba) je Komisija v členu 1 ugotovila, da je več podjetij kršilo člen 81(1) ES in člen 53(1) Sporazuma o Evropskem

gospodarskem prostoru (EGP) s tem, da so sodelovala v več ločenih sporazumih, ki so vplivali na dvanajst različnih trgov vitaminskih izdelkov in sicer vitaminov A, E, B 1, B 2, B 5, B 6, folne kisline, vitaminov C, D 3, H, beta karotena in karotenoidov. Zlasti iz uvodne izjave 2 Odločbe izhaja, da naj bi zadevna podjetja v okviru teh sporazumov določala cene za posamezne izdelke in pridobila prodajne kvote, se soglasno odločala in zviševala cene, objavljala cene v skladu s sporazumi, prodajala izdelke po dogovorjenih cenah, vzpostavila mehanizem nadzora in zaščite spoštovanja sporazumov ter sodelovala na rednih srečanjih za izvršitev njihovih načrtov.

- 2 K tem podjetjem med drugim spadata japonski podjetji Sumitomo Chemical Co. Ltd (v nadaljevanju: Sumitomo) in Sumika Fine Chemicals Co. Ltd (v nadaljevanju: Sumika), pri katerih so bile ugotovljene kršitve na trgih Skupnosti in EGP vitamina H (enako znan pod imenom biotin) in folne kisline (člen 1(1)(j) in (k) Odločbe).

- 3 V členu 1(2)(k) in (1) Odločbe je Komisija ugotovila, da so kršitve, pri katerih naj bi sodelovala Sumitomo in Sumika, nastale od oktobra 1991 do aprila 1994 ter od januarja 1991 do junija 1994.

- 4 S členom 2 Odločbe je bilo podjetjem, ki so bila spoznana za odgovorna za ugotovljene kršitve, odrejeno, da nemudoma prenehajo s kršitvami, če tega še niso storila, in se v prihodnje vzdržijo vsakih dejanj in ravnanj, ki imajo isti ali enakovreden namen oziroma učinek.

- 5 Medtem ko je Komisija naložila globe za kršitve, ugotovljene na trgih vitaminov A, E, B 2, B 5, C, D 3, beta karotena in karotenoidov, ni naložila glob za kršitve, ugotovljene na trgih vitaminov B 1, B 6, H in folne kisline (člen 3 Odločbe).
- 6 Iz uvodnih izjav od 645 do 649 Odločbe namreč izhaja, da so kršitve, ki so bile ugotovljene na slednjih trgih, prenehale več kot pet let pred tem, ko je Komisija začela svojo preiskavo in da je bil zato v zvezi s temi kršitvami upošteven člen 1 Uredbe Sveta (EGS) št. 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih in izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1).
- 7 Tako zlasti Sumitomu in Sumikim niso bile odrejene globe.
- 8 Nadalje iz Odločbe (uvodna izjava 650) izhaja, da sta ti dve podjetji v svojem ločenem odgovoru na obvestilo o očitkih navajali, da so kršitve, pri katerih naj bi domnevno sodelovali, zastarale in zato niso mogle biti več predmet odločbe Komisije.
- 9 V Odločbi (uvodna izjava 651) je Komisija to trditev zavrnila in navedla, da „[se] predpisi o zastaralnih rokih nanašajo izključno na uporabo glob ali kazni“ in da „[n]e vplivajo na pravico Komisije, da preiskuje zadeve o kartelih in da, po potrebi, sprejme odločbe o prepovedi.“

Postopek in predlogi strank

- 10 Z ločenima vlogama, vloženima v sodnemu tajništvu Sodišča prve stopnje 7. februarja 2002, sta Sumitomo in Sumika vložili ti tožbi, vpisani pod številčkama T-22/02 in T-23/02.
- 11 Predsednik prvega senata Sodišča prve stopnje je s sklepom z dne 30. aprila 2004 za namen pisnega postopka in izdaje sodbe v skladu s členom 50 Poslovnika Sodišča prve stopnje združil zadevi T-22/02 in T-23/02 zaradi njune medsebojne povezanosti.
- 12 Na podlagi člena 14 Poslovnika in na predlog prvega senata je Sodišče prve stopnje po zaslišanju strank v skladu s členom 51 Poslovnika, odločilo, da se ti zadevi odstopita v odločanje razširjenemu senatu.
- 13 Ker se je sestava senatov Sodišča prve stopnje spremenila in je bil sodnik poročevalec dodeljen četrtemu senatu, sta bili ti zadevi zato dodeljeni četrtemu razširjenemu senatu.
- 14 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (četrty razširjeni senat) odločilo, da začne ustni postopek.

- 15 Stranke so na obravnavi 18. novembra 2004 podale ustne navedbe in odgovorile na ustna vprašanja, ki jim jih je postavilo Sodišče prve stopnje.
- 16 V zadevi T-22/02 Sumitomo predlaga Sodišču prve stopnje, naj razglasi za nično Odločbo v delu, ki jo zadeva, in toženi stranki naloži plačilo stroškov.
- 17 V zadevi T-23/02 Sumika predlaga Sodišču prve stopnje, naj razglasi za nično Odločbo v delu, ki jo zadeva, in toženi stranki naloži plačilo stroškov.
- 18 V vsaki od teh združenih zadev Komisija predlaga Sodišču prve stopnje, naj tožbo zavrne in tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Predlogi za razglasitev ničnosti

- 19 Tožeči stranki opirata tožbi na dva očitka: zastaranje pooblastila Komisije, da ugotovi kršitev, in nepristojnost Komisije.

1. *Prvi očitek: zastaranje pooblastila Komisije, da ugotovi kršitve*

- 20 Tožeči stranki uveljavljata, da Komisija v tem primeru ni smela sprejeti odločbe o prepovedi proti njima, ker je bila prekludirana na podlagi, po eni strani, poteka zastaralnega roka, ki je določen v členu 1 Uredbe št. 2988/74, in po drugi stranim določenih splošnih načel prava Skupnosti.

Prvi del: uporaba Uredbe št. 2988/74

Trditve strank

- 21 Tožeči stranki ugotavljata, da za pooblastilo Komisije, da odredi globe ali kazni za kršitev prava konkurence Skupnosti, na podlagi člena 1 Uredbe št. 2988/74 velja petletni zastaralni rok in da je Komisija sama priznala, da je ta zastaralni rok potekel, kar zadeva tožeči stranki.
- 22 Uradno odločbo o prepovedi, kot je ta, ki je bi bila v tem primeru sprejeta proti njima, bi bilo treba šteti za „kazen“ v smislu tega člena, ker naj bi iz nje izhajale vsaj tri vrste kaznovalnih učinkov.
- 23 Odločba o ugotovitvi kršitve konkurenčnega prava v okviru domnevnega kartela svetovnega značaja bi lahko, prvič, vodila do postopkov v državah članicah, kjer veljajo drugačni zastaralni roki, in celo v tretjih državah. Ugotovitve Komisije bi lahko služile kot namig v okviru teh postopkov, ki bi tožečim strankam povzročila

vsaj zelo visoke stroške za zagotovitev svoje obrambe. Drugič, tretje osebe, ki bi lahko na podlagi Odločbe zahtevale odškodnino, bi lahko tožeče stranke tožile iz naslova njihove civilnopravne odgovornosti pred nacionalnim sodiščem. Tretjič, Odločba naj bi resno škodovala ugledu tožečih strank, kar naj bi prav tako veljalo za negativno publiciteto, ki bi bila posledica civilnopravnih tožb, ki so jih vložile tretje osebe.

- 24 Tožeči stranki sta opozorili, da naj bi bil v skladu z besedilom preambule cilj Uredbe št. 2988/74 uvesti načelo zastaranja glede glob in drugih kazni, da bi se zagotovila pravna varnost. Namen uvedbe zastaralnih rokov, kot jih predvideva Uredba št. 2988/74, naj bi bil v danem pravnem sistemu zagotoviti, da se kršitev, storjenih dolgo časa nazaj, v interesu pravilnega delovanja pravnega sistema ne bi več preganjalo in kaznovalo. Pravna varnost, pravičnost in učinkovita uprava naj bi zahtevali, da uprava svoja sredstva in denar davkoplačevalcev uporabi za pregon aktualnih in ne preteklih kršitev. Zato se od določenega trenutka dalje podjetjem ne bi smelo več samo naložiti glob, ampak se tudi ne bi smela več bati, da bi se nanje naslovila odločba o ugotovitvi kršitve s povezanimi kaznovalnimi učinki.
- 25 Iz tega naj bi izhajalo, da Komisija na podlagi Uredbe št. 2988/74 ne le, da ni smela tožečima strankama naložiti glob, temveč proti njima ni smela sprejeti več odločbe o prepovedi, s katero je ugotovila kršitev.
- 26 Tožena stranka trdi, da člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 glede tako na njegov smisel in v luči pripravljanih dela te uredbe, ni mogoče razlagati kot, da velja za globe ali kazni, ki se razlikujejo od tistih, ki imajo strogo denarno naravo in so predvidene v predpisih iz preambule iste uredbe. Omenjeni člen naj bi namreč oba izraza „globe“ in „kazni“ uporabljal natančno z namenom, da bi za vse denarne sankcije, ki

se omenjajo v teh predpisih bodisi kot „globe“ bodisi kot „kazni“, predpisal isto ureditev zastaranja. V prvotnem predlogu uredbe Komisije in v obeh naslednjih spremenjenih predlogih naj bi se uporabljal dvojni izraz „globe (kazni)“, kar dokazuje, da naj bi se oba izraza uporabljala kot sopomenki. Mnenje Ekonomsko-socialnega odbora [sedaj Evropski ekonomsko-socialni odbor (v nadaljevanju: EESO)] z dne 29. junija 1972 naj bi v prvem stavku („Predlog uredbe se nanaša le na pooblastilo za odrejanje in izterjavo glob za kršitev določb, sprejetih na podlagi Pogodbe o ustanovitvi EGS na področju transportnega prava in prava konkurence“) izkazovalo, da naj bi ta odbor predlog uredbe razumel tako kot, da naj bi se ta izključno nanašal na globe v širšem pomenu, vključno s periodičnimi denarnimi kazni.

- 27 V vsakem primeru pa tožena stranka meni, da sankcije, ki jo odredi organ tretje države, pristojen za konkurenco, ali določitve odškodnine s strani nacionalnega sodišča v nobenem primeru ni mogoče opredeliti za sankcijo, ki jo naloži Komisija. Škodovanje ugledu naj bi bila kvečjemu posredna posledica sprejetja Odločbe in ga ne bi mogli šteti za sankcijo. Poleg tega naj bi tožeči stranki pomešali sprejetje in objavo odločbe o ugotovitvi kršitve. Zgolj objava bi lahko predstavljala morebitno tveganje za interese naslovnika, ne da bi s tem pomenila sankcijo.
- 28 V svoji repliki tožeči stranki navajata, da v primeru, če Komisija ob uporabi Uredbe št. 2988/74 nima več pooblastila, da v primeru kršitve podjetju odredi odpravo ugotovljene kršitve ter da naloži globe in periodične denarne kazne, iz tega nujno izhaja, da tudi več ne razpolaga z implicitnim pooblastilom, da ugotovi kršitev (sodba Sodišča z dne 2. marca 1983 v zadevi GVL proti Komisiji, 7/82, Recueil, str. 483, točka 23).
- 29 Tožeči stranki opozarjata, da se Sodišče, kadar razlaga pravo Skupnosti, opira na očiten pomen besed, zakonodajni okvir, namen ukrepa in le podredno na

pripravljala dela (sklepni predlogi generalnega pravobranilca Tizzana za sodbo Sodišča z dne 4. oktobra 2001 v zadevi Bowden in drugi, C-133/00, Recueil, str. I-7031, I-7033, točke od 28 do 30). Samih pripravljivih del ni mogoče šteti kot jasen izraz namena avtorjev uredbe (sodba Sodišča prve stopnje z dne 25. marca 1999 v zadevi Gencor proti Komisiji, T-102/96, Recueil, str. II-753, točki 128 in 129). Kar naj bi bilo v tem primeru pomembno, ni dejstvo, v kakašnem smislu naj bi EESO razumel predlog uredbe, temveč samo besedilo dokončne uredbe.

30 Besedilo člena 1 Uredbe št. 2988/74 naj bi bilo jasno in nedvoumno. Brez dvoma naj bi odločba o ugotovitvi kršitve zaradi svojih kaznovalnih učinkov in klasičnega kaznovalnega namena, ki ga zasleduje, dejansko pomenila sankcijo v smislu tega člena. To naj bi priznala sama tožena stranka, ko naj bi priznala, da naj bi sprejela odločbo, ki podpira cilj „spodbujanja vzorno vedenje“ in cilj „preprečevati vsako ponovno kršitev“, dva cilja, ki naj bi, po mnenju tožečih strank, ustrezala klasičnemu namenu vsake sankcije. Na eni strani poudarjata, da iz sklepnih predlogov generalnega pravobranilca Reischla za zgoraj navedeno sodbo GVL proti Komisiji (str. 510 in 516) med drugim izhaja, da je tožena stranka v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, že priznala, da je imela odločba o ugotovitvi kršitve zaradi svoje objave v Uradnem listu prav tako učinek sankcije in na drugi strani, da je Sodišče v svoji sodbi z dne 15. julija 1970 v zadevi ACF Chemiefarma proti Komisiji (41/69, Recueil, str. 661, točka 104) objavi odločbe pripisalo učinek dodatne sankcije.

31 Tožeči stranki vztrajata zlasti pri tem, da bi lahko nacionalno sodišče države članice ali tretje države ugotovitve Komisije obravnavalo kot „zadostni dokaz na prvi pogled“, ki bi ga tožeči stranki, zlasti v državah članicah Evropske unije, lahko ovrgli le z največjimi težavami. V tem oziru navajata odločbe sodnih organov iz Avstralije, Združenih držav in Kanade, kot tudi sodbo Sodišča z dne 14. decembra 2000 v zadevi Masterfoods in HB (C-344/98, Recueil, str. I-11369, točke od 49 do 52). Opozarjata, da naj bi sama tožena stranka v vlogah molče priznala takšno možnost, ker naj bi v okviru svojega odgovora na drugi očitek, navedla „interes omogočiti, da

se oškodovane stranke obrnejo na nacionalno civilno sodišče“ kot legitimen interes, ki ji daje pooblastilo, da sprejme odločbo o ugotovitvi kršitve (glej točko 122 v nadaljevanju).

- 32 Tožeči stranki dodajata, da zakonodajni okvir nič več ne postavlja pod vprašaj uporabljivost Uredbe št. 2988/74 za odločbe o ugotovitvi kršitve. Uporabo izraza „kazen“ v členu 1 te uredbe ne pojasnjuje, kot to trdi tožena stranka, potreba, da za različno poimenovane denarne sankcije velja skupna ureditev zastaranja. Izraz „globe“ naj bi prav tako jasno zajemal denarne kazni, ki jih določa Uredba Sveta št. 11 z dne 27. junija 1960 o odpravi diskriminacije pri prevozninah in pogojih izvajanja člena 79(3) Pogodbe o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (UL 1960, 52, str. 1121).
- 33 Tožena stranka v svoji dupliki ugovarja trditvi, s katero se tožeči stranki opirata na zgoraj navedeno sodbo GVL proti Komisiji, da Sodišče v tej sodbi ni pojasnilo, da je implicitno pooblastilo za sprejetje odločb o ugotovitvi kršitve neposredno izhajalo iz pooblastila, da se odredi njeno prenehanje in da se naložijo globe, ki so izrecno predvidene v predpisih, temveč, da naj bi imela vsa ta pooblastila skupno osnovo v členih 83 ES in 85 ES. Poleg tega tožena stranka zavrača razlago tožečih strank zgoraj navedene sodbe ACF Chemiefarma proti Komisiji.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 34 Uvodoma je treba poudariti, da je Komisija odgovorna za izvajanje in usmerjanje skupnostne politike konkurence. Tako člen 85(1) ES, ki na tem področju predstavlja poseben izraz splošne naloge nadzora, ki jo Komisiji daje člen 211 ES; le-tej nalaga,

da zagotovi uporabo načel iz členov 81 ES in 82 ES ter da so predpisi, sprejeti na podlagi člena 83 ES, na Komisijo prenesli široka pooblastila (sodba Sodišča z dne 28. februarja 1991 v zadevi *Delimitis*, C-234/89, Recueil, str. I-935, točka 44, in zgoraj navedena sodba *Masterfoods in HB*, točka 46; sodba Sodišča prve stopnje z dne 18. septembra 1992 v zadevi *Automec proti Komisiji*, T-24/90, Recueil, str. II-2223, točki 73 in 74).

- 35 Namen pooblastil, ki jih Komisiji podeljuje Uredba Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, prva uredba o izvajanju členov [81] in [82] Pogodbe (UL 1962, 13, str. 204), ki v tem primeru velja *ratione temporis*, je omogočiti izvrševanje njene naloge, ki ji jo podeljuje člen 85 ES, da zagotovi spoštovanje predpisov konkurence na skupnem trgu (sodba Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah *Aalborg Portland in drugi proti Komisiji*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 54, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. februarja 2001 v zadevi *Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji*, T-112/98, Recueil, str. II-729, točki 61 in 66). V skladu s splošnim interesom je treba preprečevati, razkrivati in kaznovati protikonkurenčna ravnanja in sporazume (zgoraj navedena sodba *Aalborg Portland in drugi proti Komisiji*, točka 54).
- 36 Tako Uredba št. 17 pooblašča Komisijo, da podjetja zaveže, da prenehajo z ugotovljeno kršitvijo in da jim odredi globe ter, v primeru ponovne kršitve, periodične denarne kazni. Pooblastilo za sprejetje tovrstnih odločb nujno vključuje pooblastilo za ugotovitev te kršitve (zgoraj navedena sodba *GVL proti Komisiji*, točka 23).
- 37 Dejstvo, da je kršitev prenehala že pred sprejetjem odločbe Komisije, slednji še ne preprečuje, da ne bi izvajala pooblastila za ugotovitev in sankcioniranje kršitev pravil konkurence. V tem oziru je Sodišče že razsodilo po eni strani, da na pooblastilo Komisije za odrejanje kazni nikakor ne vpliva dejstvo, da so ravnanje, ki pomeni

kršitev, in njegovi škodljivi učinki že prenehali (zgoraj navedena sodba ACF Chemiefarma proti Komisiji, točka 175) in po drugi strani, da sme Komisija sprejeti odločbo o ugotovitvi kršitve, ki jo je zadevno podjetje že odpravilo, če ima za to legitimen interes (zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, točka 24).

38 V tem primeru je Komisija v odločbi glede tožečih strank ugotovila le, da sta s sodelovanjem pri sporazumih, ki so posamezno vplivali na trge Skupnosti in EGP vitamina H (Sumitomo od oktobra 1991 do aprila 1994) in folne kisline (Sumika od januarja 1991 do junija 1994), kršili člen 81(1) ES in člen 53(1) Sporazuma EGP in jima odredila, da se v bodoče vzdržita vsakega dejanja ali ravnanja kot tudi ukrepa, ki ima isti ali enakovreden namen oziroma učinek. Vendar Komisija tožečima strankama ni naložila globe, ker je njuno sodelovanje pri omenjenih sporazumih prenehalo več kot pet let pred začetkom preiskave Komisije, kar je pomenilo, da je pooblastilo Komisije za odrejanje glob v skladu s členom 1 Uredbe št. 2988/74 zastaralo.

39 Tožeči stranki v prvem delu svojega prvega očitka Komisiji v bistvu očitata, da je kršila ta zadnji člen, ker naj bi zastaranje, ki ga določa, veljalo tudi za pooblastilo za ugotovitev zadevne kršitve. Po eni strani naj bi odločba o ugotovitvi kršitve sodila v pojem „kazni“, ki je Komisija po poteku zastaralnega roka, ki ga določa zadevna določba, ne bi smela več naložiti; po drugi strani pa, da zastaranje pooblastila za odrejanje glob nujno pomeni zastaranje implicitnega pooblastila za ugotavljanje kršitve.

40 Torej je potrebno najprej ugotoviti, ali se zastaranje iz člena 1 Uredbe št. 2988/74, kot to zatrjujeta tožeči stranki, uporablja za pooblastilo Komisije za ugotavljanje kršitve člena 81(1) ES.

41 Člen 1(1) Uredbe št. 2988/74 določa, da „[p]ooblastilo Komisije za odrejanje glob ali kazni za kršitev predpisov transportnega prava in prava konkurence Evropske gospodarske skupnosti zadeva naslednje roke zastaranja:

a) tri leta pri kršitvah predpisov glede vlog ali priglasitev podjetij ali podjetniških združenj, zahtev za informacije ali izvajanje preiskav;

b) pet let za vse druge kršitve“.

42 V okviru besedne razlage omenjene določbe je treba upoštevati, da so besedila prava Skupnosti sestavljena v več jezikih in da so različne jezikovne različice enako obvezujoče; razlaga določbe prava Skupnosti tako zajema primerjavo jezikovnih različic (sodba Sodišča z dne 6. oktobra 1982 v zadevi CILFIT, 283/81, Recueil, str. 3415, točka 18).

43 V tem oziru je treba navesti, da v skoraj vseh jezikovnih različicah besedilo člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 nakazuje, da je pooblastilo Komisije za odrejanje glob ali kazni podvrženo zastaranju. Nobena jezikovna različica se ne sklicuje na zastaranje dejanskega stanja ali kršitev ali pooblastila Komisije za ugotavljanje kršitev. Zato je potrebno preučiti pomen izraza „kazni“, ki se v omenjeni določbi nahaja poleg izraza „globe“, da bi ugotovili, ali ta izraz zajema tudi odločbo o ugotovitvi kršitve, kot to zatrjujeta tožeči stranki.

- 44 Če ima lahko ta izraz, obravnavan kot tak, tudi v več jezikovnih različicah širši pomen od izraza „globe“, ki označuje le sankcije denarne narave, obstajajo tudi jezikovne različice (namreč finska in švedska), v katerih ta izraz, celo kot izraz „globe“, ki se nahaja pred njim, označuje samo denarne kazni.
- 45 Nekoliko protislovni elementi razlage izhajajo tudi iz upoštevanja naslova člena 1. V nekaterih jezikovnih različicah Uredbe št. 2988/74 se ta naslov namreč sklicuje na zastaranje ukrepanja ali postopkov, kar bi lahko nakazovalo, da obseg zastaranja, ki ga določa zadevna določba, presega enostavno pooblastilo za kaznovanje kršitev, da bi zajemala možnost samega ukrepanja ali postopka, v katerem naj bi se ugotovila zgolj kršitev. V drugih različicah naslov vsebuje izraze – kot sta beseda „pregon“ (francoska različica) ali beseda „vervolging“ (nizozemska različica), ki v nasprotju z izrazoma „ukrepanje“ ali „postopek“ jasno nakazujejo na idejo ukrepanja s kaznovalnim namenom. V danski različici se naslov sklicuje na zastaranje pooblastila za odrejanje „gospodarskih sankcij“.
- 46 V skladu z ustaljeno sodno prakso potreba po enotni razlagi uredb Skupnosti izključuje, da se določeno besedilo obravnava izolirano, vendar pa v primeru dvoma zahteva, da jih je treba razlagati in uporabiti v luči drugih jezikovnih različic, če pa se te različice med seboj razlikujejo, je zadevno določbo treba razlagati glede na splošni smisel in namen ureditve, katere del je (sodbe Sodišča z dne 12. julija 1979 v zadevi Koschniske, 9/79, Recueil, str. 2717, točka 6; z dne 28. marca 1985 v zadevi Komisija proti Združenemu kraljestvu, 100/84, Recueil, str. 1169, točka 17, in z dne 20. novembra 2003 v zadevi Kyocera Electronics Europe, C-152/01, Recueil, str. I-13821, točka 33; sodba Sodišča prve stopnje z dne 26. septembra 2000 v zadevi Starway proti Svetu, T-80/97, Recueil, str. II-3099, točka 81).

47 Splošneje je treba pri razlagi določbe prava Skupnosti upoštevati ne samo njene izraze, ampak tudi njen kontekst in cilje, ki jih zasleduje ureditev, katere del je (sodba Sodišča z dne 17. novembra 1983 v zadevi Merck, 292/82, Recueil, str. 3781, točka 12), kot tudi določbe prava Skupnosti kot celote (zgoraj navedena sodba CILFIT, točka 20).

48 V okviru kontekstualne in teleološke razlage je treba opozoriti, da je sprejetje Uredbe št. 2988/74, tako kot izhaja iz predloga Komisije COM(71) 1514 konč. z dne 23. decembra 1971, ki ga je v spis vložila tožena stranka, pomenilo odgovor zakonodajalca Skupnosti na navedbe iz sodb Sodišča, sprejetih leta 1970 v zadevah o omejevalnih ravnanjih na trgu kinina (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo ACF Chemiefarma proti Komisiji, točke od 18 do 20), ki se ponovijo leta 1972 v zadevah o omejevalnih ravnanjih na trgu barvil (glej zlasti sodbo Sodišča z dne 14. julija 1972 v zadevi Geigy proti Komisiji, 52/69, Recueil, str. 787, točka 21), v katerih je Sodišče potem, ko je ugotovilo, da pravila o pooblastilu Komisije za odrejanje glob v primeru kršitev pravil konkurence, ne predvidevajo roka zastaranja, poudarilo, da bi moral biti zastaralni rok, da bi izpolnil svojo nalogo zagotavljanja pravne varnosti, določen vnaprej in da je za določitev njegovega trajanja in pravil za izvajanje pristojen zakonodajalec Skupnosti.

49 Treba je opozoriti, da je v prvi uvodni izjavi Uredbe št. 2988/74 navedeno, da „ima Komisija v skladu s predpisi transportnega prava in prava konkurence Evropske gospodarske skupnosti pooblastilo za odrejanje glob, kazni in periodičnih denarnih kazni podjetjem ali podjetniškimi združenjem, ki kršijo zakonodajo Skupnosti o obveščanju ali preiskavi ali prepovedi diskriminacije, omejevalnih ravnanj in zlorabi prevladujočega položaja“; dalje še ugotavlja, da „ti predpisi ne predvidevajo roka zastaranja“.

- 50 Poleg tega je v drugi uvodni izjavi navedeno, „da je treba za zagotavljanje pravne varnosti uvesti načelo zastaranja in določiti pravila za izvajanje [in] da mora celovita ureditev zajemati pooblastilo za odrejanje glob ali kazni in pooblastilo za izvajanje določb, s katerimi se določijo globe, kazni ali periodične denarne kazni“.
- 51 Tretja uvodna izjava se glasi, da „mora ta uredba veljati za ustrezne predpise Uredbe št. 11 [...], Uredbe št. 17 [...] in Uredbe Sveta (EGS) št. 1017/68 z dne 19. julija 1968, ki uvaja konkurenčna pravila za prevoz po železnici, cesti in notranjih plovniških poteh (UL L 175, str. 1)“.
- 52 V tem oziru, kot je tožena stranka pravilno opozorila, Uredbi št. 17 in št. 1017/68 urejata pooblastilo Komisije za odrejanje „glob“ (glej člen 15 Uredbe št. 17 in člen 22 Uredbe št. 1017/68), medtem ko Uredba št. 11 pooblašča Komisijo za odrejanje „kazni“ (glej člena 17 in 18 Uredbe št. 11). „Kazni“, ki jih predvideva slednja uredba, imajo poleg tega izključno denarni značaj, kar po eni strani izhaja iz tega, da je vedno določena zgornja meja kazni, izražena v obračunskih enotah ali z večkratnikom cene prevoza, ki jo zaračuna ali zahteva kršitelj in po drugi strani, iz dejstva, da se te kazni „izvršijo pod pogoji iz člena 192 Pogodbe (sedaj člen 256 ES)“ v zvezi z „odločbami Sveta ali Komisije, ki nalagajo denarno obveznost osebam in ne državam“ in ki so v skladu s tem členom „izvršilni naslov“ (glej člene 17, 18 in 23 Uredbe št. 11).
- 53 V teh okoliščinah uporabo izraza „kazni“ iz člena 1(1) Uredbe št. 2988/74, poleg izraza „globe“ upravičuje potreba po razjasnitvi dejstva, da se zastaranja, določeno s to določbo, nanaša tudi na pooblastilo za odrejanje denarnih kazni, ki niso opredeljene kot globe, kot so te, ki jih določa Uredba št. 11.

54 Trditev tožečih strank, da ta razjasnitev ni bila potrebna, ker izraz „globe“ lahko zajema tudi kazni iz Uredbe št. 11, tako da bi razlaga Komisije izraza „kazni“ iz člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 temu izrazu vzela njegov polni učinek, ni prepričljiva.

55 V okviru kontekstualne razlage je treba navesti, da določbe Uredbe št. 2988/74, o rokih zastaranja „za izvajanje sankcij“, to je zastaranja „pooblastila Komisije glede izvajanja odločb, ki odrejajo globe, kazni ali periodična denarna plačila zaradi kršitev predpisov transportnega prava in prava konkurence Evropske gospodarske skupnosti“ (člen 4), kažejo na to, da zakonodajalec Skupnosti pri sprejetju te uredbe ni uporabil izraza „globe“ za označitev vsake denarne sankcije. Zlasti se, v skladu s členom 5, rok zastaranja za izvajanje sankcij prekine z uradnim obvestilom odločbe, s katerim se spremeni prvotni znesek globe, kazni ali periodične denarne kazni ali zavrne prošnja za spremembo ali z vsakim ukrepom Komisije ali države članice, na zahtevo Komisije za izvršitev plačila globe, kazni ali periodične denarne kazni. Sklicevanja na vsoto in na prisilno izterjavo kazni dokazuje, da zakonodajalec Skupnosti izraza „kazni“ ni uporabil za označitev drugih sankcij kot denarnih.

56 Prav tako ni mogoče izpeljati iz tretje uvodne izjave Uredbe št. 2988/74, ki navaja, da „mora ta uredba prav tako veljati za relevantne določbe prihodnjih uredb v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti“, da bi zakonodajalec Skupnosti z navedbo „kazni“ poleg „glob“ v členu 1(1) Uredbe št. 2988/74 želel določiti zastaranja za vsa pooblastila za odrejanje sankcij, vključno z nedenarnimi sankcijami, ki bi bila morebiti dodeljene Komisiji v okviru transportnega prava in prava konkurence.

- 57 Tako sklepanje naj namreč ne bi bilo združljivo z upoštevanjem drugih določb prava Skupnosti v okviru sistematične razlage tega člena. V tem smislu je treba preučiti uvodne izjave in določbe Odločbe Komisije št. 715/78/ESPJ z dne 6. aprila 1978 o zastaralnih rokih v postopkih in za izvajanje sankcij na področju uporabe Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (UL L 94, str. 22).
- 58 Uvodne izjave in določbe te odločbe, ki je bila sprejeta štiri leta po sprejetju Uredbe št. 2988/74, so očitno posnemale slednjo. Treba je torej pripomniti, da se rok zastaranja v postopkih, določen v členu 1(1) te odločbe, nanaša le na „pooblastilo Komisije za odrejanje glob“, izraza „kazni“ pa v tej določbi ni. Na splošno se uvodne izjave in določbe Odločbe št. 715/78 na mestu, kjer se ustrezne uvodne izjave ali določbe Uredbe št. 2988/74 sklicujejo na „globe ali kazni“, sklicujejo le na izraz „globe“, medtem ko se izraz „kazni“ v tej odločbi nikjer ne pojavlja. Treba je dodati, da so v uvodnih izjavah odločbe omenjeni člani Pogodbe ESPJ, ki Komisiji podeljujejo pooblastilo za odrejanje glob in periodičnih denarnih kazni, ki niso zajete v izrazu „kazen“. Vendar pa kot v primeru Uredbe št. 2988/74, zakonodajalec ni želel omejiti področja uporabe ureditve zastaralnih rokov v postopkih le na „določbe o globah ali periodičnih denarnih kaznih, ki jih predpisuje Pogodba in [doslej] sprejeti izvedbeni predpisi“, temveč je tudi izrecno opomnil na „ustrezne določbe bodočih izvedbenih predpisov“. Kljub temu pa ni uporabil izraza „kazni“, tako da področje uporabe zadevne zakonodaje načeloma ne more i zajemati druge sankcije kot globe (glej prvo in peto uvodno izjavo).
- 59 Če bi bilo treba izraz „kazni“ iz Uredbe št. 2988/74 razlagati tako kot, da zajema tudi odločbe o ugotovitvi kršitve, bi bilo treba ugotoviti, da za take odločbe velja ureditev zastaranja v okviru Pogodbe ES in ne v okviru Pogodbe ESPJ, čeprav ureditev

zastaranja v okviru Pogodbe ESPJ očitno do najmanjše podrobnosti temelji na ureditvi, vpeljani nekoliko prej v okviru Pogodbe ES. Za tako razliko ni upravičenega razloga.

- 60 Glede na navedene ugotovitve je treba skleniti, da izraz „kazni“ iz člena 1(1) Uredbe št. 2988/74, tako kot to trdi tožena stranka, želi le podrediti eni in isti ureditvi zastaranja pooblastila Komisije za odrejanje denarnih sankcij zaradi kršitev predpisov transportnega prava in prava konkurence Evropske skupnosti, ne glede na poimenovanje teh kazni v predpisih, ki jih predpisujejo.
- 61 Odločba o ugotovitvi kršitve ni kazen v smislu člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 in tako zanj ne velja zastaranje, ki jo predvideva ta določba.
- 62 Tudi trditvam tožečih strank, da zastaranje pooblastila za odrejanje glob in periodičnih denarnih kazni v vsakem primeru pomeni zastaranje implicitnega pooblastila za ugotovitev kršitve (glej točko 28 zgoraj), ni mogoče pripisati boljšega uspeha.
- 63 Če pooblastilo Komisije za ugotavljanje kršitve v okviru ureditve iz Uredbe št. 17 izhaja le implicitno, to se pravi, kadar nujno vsebuje izrecna pooblastila za odreditev prenehanja kršitve in odrejanje glob (zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, točka 23), to implicitno pooblastilo ni na voljo Komisiji le pri izvajanju njenih izrecnih pooblastil. Sodišče je to implicitno pooblastilo priznalo v zgoraj navedeni

sodbi GVL proti Komisiji, ki se je nanašala na zakonitost odločbe Komisije, s katero je ugotovila kršitev, ki je že prenehala, in s katero ni odredila globe. Avtonomije tega pooblastila zato ni mogoče zanikati, niti nanjo ne more vplivati dejstvo, da je izvajanje tega pooblastila odvisno od obstoja legitimnega interesa institucije.

64 Iz tega sledi, da prvi del tega očitka ni utemeljen.

Drugi del: uporaba splošnih načel prava Skupnosti

Trditve strank

65 Tožeči stranki navajata, da Komisija ni smela sprejeti Odločbe proti njima, ker je bila prekludirana na podlagi več splošnih načel prava Skupnosti.

66 Na prvem mestu se sklicujeta na načelo pravne varnosti. Zatrjujeta, da je namen zastaralnih rokov v Evropski uniji v tem, da je po določenem roku v interesu pravilnega delovanja pravnega sistema, da se kršitev več ne zreganja ali da zaradi njih ne pride do kakršne koli „sankcije“. Poleg tega opozarjata, da naj bi iz Četrtega poročila Komisije o politiki konkurence izhajalo, da je namen zastaralnega roka v postopkih in za izvajanje sankcij, ki ga je uvedla Uredba št. 2988/74, v skladu z njenimi uvodnimi izjavami, zagotoviti pravno varnost, ki je po mnenju tožečih strank bistvena zahteva, ki mora učinkovati ne le na pooblastilo Komisije za odrejanje glob, ampak tudi na pooblastilo za odrejanje vseh vrst sankcij, vključno z odločbo o prepovedi.

- 67 Drugič, Komisija naj bi s sprejetjem Odločbe proti njima kršila splošna pravna načela držav članic. Sklicujoč se predvsem na odlomke nacionalnih sodnih odločb in doktrine o zastaranju v pravu določenih držav članic, tožeči stranki trdita, da izhaja tudi iz namena predpisov o zastaranju v pravnih sistemih držav članic, da je te predpise treba uporabljati tako, da se prepreči vsako dejanje pregona in kazni za storitve, ki so bile storjene že dolgo nazaj.
- 68 Tretjič, Odločba naj bi bila v nasprotju z domnevo nedolžnosti, ki jo razglašča člen 48(1) Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, razglašene 7. decembra 2000 v Nici (UL 2000, C 364, str. 1, v nadaljevanju: Listina), in s členom 6(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane v Rimu 4. novembra 1950 (EKČP), na podlagi katere vsak, ki je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njegova krivda.
- 69 Spoštovanje te domneve naj bi Komisiji po eni strani nalagal člen 51(1) Listine, ki institucije Unije med drugim zavezuje, da spoštujejo pravice in upoštevajo temeljna načela, ki jih zagotavlja Listina, in po drugi strani dejstvo, da gre za temeljno načelo, ki ga zagotavlja EKČP in posledično za splošno načelo prava Skupnosti v skladu s členom 6(2) EU in ustaljeno sodno prakso sodišč Skupnosti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, T-30/95, T-32/95, T-34/95, T-39/95, T-42/95, T-46/95, T-48/95, T-50/95, T-65/95, T-68/95, T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točka 713, in zgoraj navedena sodba Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji, točka 60).
- 70 Kar zadeva obseg domneve nedolžnosti, tožeči stranki poudarjata, da je Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo, da vsak razlog za sodno odločitev, s katero se konča postopek zaradi poteka zastaralnega roka, pomeni kršitev člena 6(2) EKČP,

kadar samo napeljuje na to, da je obdolženi ravnal protipravno in krivdno (glej sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Adolf z dne 26. marca 1982, serija A, št. 49, § 38) ali kadar bi dala povod k domnevi, da je sodnik štel obdolženca za krivega (sodba Evropskega sodišča za človekove pravice v zadevi Minelli z dne 25. marca 1983, serija A, št. 62, § 37).

71 Zato Komisija v tem primeru ni mogla, ne da bi kršila domnevo nedolžnosti, niti sugerirati, da naj bi tožeči stranki ravnali nezakonito, niti sprejeti odločbo z namenom ugotovitve te nezakonitosti.

72 Tožena stranka je mnenja, da naj bi bil ta del očitka le dodatna trditev v podporo prvemu delu prvega očitka in da naj bi bil neutemeljen. Med drugim poudarja, da se zdi, da tožeči stranki namigujeta, da petletni zastaralni rok velja tudi na podlagi splošnih pravnih načel, vendar ne pojasnjujeta, zakaj bi tako moralo biti in tudi ne, zakaj bi odločba o ugotovitvi, ki je bila sprejeta sedem let po prenehanju kršitve, da bi zavarovala legitimni interes, prevladala interes načela pravne varnosti, tako da bi bilo treba odločbo razglasiti za nično. Poleg tega opozarja, da iz navedb tožečih strank izhaja, da naj bi države članice, ki za upravne odločbe ali civilne tožbe na področju konkurence določajo zastaralne roke, ki so daljši od petih let, kršile splošna načela prava Skupnosti.

73 Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, na katero se opirata tožeči stranki in naj bi se nanašala na zadeve o poteku rokov, katerih upoštevnost v zadevnih primerih ni bila sporna, ni relevantna in ne bi mogla razjasniti področja uporabe rokov, določenih v pravu Skupnosti. Domneva nedolžnosti po mnenju tožene stranke velja le pred sprejetjem odločbe (sodba Sodišča prve stopnje z dne

6. julija 2000 v zadevi Volkswagen proti Komisiji, T-62/98, Recueil, str. II-2707, točka 281) in naj ne bi odločala o tem, ali je odločba sprejeta ali ne ob upoštevanju načela pravne varnosti in upoštevnih predpisov o zastaranju.

74 V repliki tožeči stranki ponavljata, da „je pooblastilo Komisije za sprejetje sporne odločbe [zastaralo] na podlagi splošnih načel prava Skupnosti“. Navajata, da nista zatrjevali, da splošna načela prava Skupnosti določajo isti zastaralni rok kot ga določa člen 1(1) Uredbe št. 2988/74, temveč sta „izkazali, da ta zastaralni rok izhaja neposredno iz Pogodbe ES, zlasti iz člena 85(2) ES v povezavi s členoma 3(1) in 15(2) Uredbe št. 17 in [s] členom 1(1) Uredbe št. 2988/74 in da ima – istočasno – pravno podlago v določenih splošnih pravnih načelih, kot sta načelo pravne varnosti in dobrega delovanja pravosodja“.

75 V svoji dupliki tožena stranka navaja, da trditev tožečih strank o tem, da Uredba št. 2988/74 temelji na splošnih pravnih načelih, ne izkazuje ničesar glede področja uporabe te uredbe. Zakonodajalec Skupnosti bi moral v mejah, odvisnih od področja, določiti različne zastaralne roke za različne vrste postopkov. Kot naj bi dokazoval sam člen 1 Uredbe št. 2988/74, naj bi to veljalo celo za različne postopke glede kazni in *a fortiori* za ukrepe, s katerimi se ne odrejajo kazni, ne glede na smisel slednjega izraza. V primeru odločbe o ugotovitvi kršitve, ki po mnenju tožene stranke ne spada na področje uporabe te uredbe, ne bi mogli zaključiti, da naj bi bilo sprejetje odločbe o ugotovitvi kršitve, ki je prenehala pred petimi leti in nekaj tednov pred začetkom preiskave Komisije, v nasprotju z vsemi predpisi o zastaranju, ki neposredno izhajajo iz splošnih pravnih načel.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 76 Ker so trditve tožečih strank v tem delu očitka v njihovih pisnih vlogah nekoliko dvoumne, sta bili pozvani, da na obravnavi pojasnita njihov pomen. Tako sta zatrdili, da sta se sklicevali na določena splošna načela prava Skupnosti na eni strani, da bi podprli razlago Uredbe št. 2988/74, ki sta jo podali v okviru prvega dela prvega očitka, in na drugi strani, da bi uveljavili, da je Komisija s sprejetjem Odločbe proti njima neposredno kršila ta načela, neodvisno od zatrjevanje kršitve Uredbe št. 2988/74.
- 77 Na eni strani ta del odpira vprašanje, ali je razlaga člena 1(1) Uredbe št. 2988/74, ki jo je Sodišče izvedlo v okviru obravnave prvega dela tega očitka, v nasprotju s splošnimi načeli prava Skupnosti, na katera se sklicujeta tožeči stranki. Predpis izvedene zakonodaje Skupnosti je treba namreč, kolikor je to mogoče, razlagati v smislu njene skladnosti z določbami Pogodbe in splošnimi načeli prava Skupnosti (sodbe Sodišča z dne 21. marca 1991 v zadevi Rauh, C-314/89, Recueil, str. I-1647, točka 17; z dne 10. julija 1991 v združenih zadevah Neu in drugi, C-90/90 in C-91/90, Recueil, str. I-3617, točka 12, in z dne 27. januarja 1994 v zadevi Herbrink, C-98/91, Recueil, str. I-223, točka 9).
- 78 Na drugi strani ta del odpira vprašanje, ali splošna pravna načela niso neposredno ovirala sprejetja odločbe o ugotovitvi kršitve proti tožečima strankama, ki je bila sprejeta približno sedem in pol let po prenehanju zatrjevanih njihovih kršitvenih ravnanj in na podlagi preiskave, ki se je začela približno pet let in štiri oziroma pet mesecev po tem prenehanju.

79 Sodišče prve stopnje ocenjuje, da je obe vprašanji, eno za drugo, treba preučiti glede na vsako od načel, na katera se tožeči stranki sklicujeta v okviru tega dela.

— Načelo pravne varnosti

80 Načelo pravne varnosti naj bi zagotavljalo predvidljivost pravnih situacij in razmerij, ki jih ureja pravo Skupnosti (sodba Sodišča z dne 15. februarja 1996 v zadevi Duff in drugi, C-63/93, Recueil, str. I-569, točka 20, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 31. januarja 2002 v zadevi Hult proti Komisiji, T-206/00, RecFP, str. I-A-19 in II-81, točka 38).

81 V skladu s sodno prakso Sodišča je treba zastaralni rok, da bi izpolnil svojo nalogo zagotavljanja pravne varnosti, določiti vnaprej in za določitev njegovega trajanja in pravil za izvajanje je pristojen zakonodajalec Skupnosti (zgoraj navedeni sodbi Sodišča ACF Chemiefarma proti Komisiji, točki 19 in 20; Geigy proti Komisiji, točka 21; sodbi Sodišča z dne 24. septembra 2002 v združenih zadevah Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, C-74/00 P in C-75/00 P, Recueil, str. I-7869, točka 139, in z dne 2. oktobra 2003 v združenih zadevah International Power in drugi proti NALOO, C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P in C-180/01 P, Recueil, str. I-11421, točka 106).

82 Zastaranje, ki preprečuje, da bi se lahko situacije, ki so se s potekom časa utrdile, časovno neomejeno postavile pod vprašaj, služi pravni varnosti, vendar lahko prav tako omogoči konsolidacijo situacij, ki so bile vsaj prvotno protipravne. V kakšnem obsegu se določi zastaranje, je odvisno od tehtanja med zahtevami po pravni varnosti in zahtevami po zakonitosti glede na zgodovinske in družbene okoliščine, ki prevladujejo v družbi v določenem obdobju. Zato je to le odločitev zakonodajalca.

- 83 Odločitve zakonodajalca Skupnosti o uvedbi predpisov o zastaranju in določitvi ustreznih rokov zato ne more preverjati sodišče Skupnosti. Dejstvo, da za izvajanje pooblastil Komisije za ugotavljanje kršitve prava Skupnosti ni določen zastaralni rok, zato samo po sebi ni nezakonito z vidika spoštovanja načela pravne varnosti.
- 84 Tako načelo pravne varnosti ni v nasprotju z razlago člena 1(1) Uredbe št. 2988/74, ki je bila podana v okviru preizkusa prvega dela prvega očitka, da zastaranje, določeno v tem členu, velja le za pooblastilo za odrejanje denarnih sankcij in zlasti ne zajema pooblastila Komisije za ugotavljanje.
- 85 Posledično je treba ta del prvega očitka, če se želi s sklicevanjem na načelo pravne varnosti okrepiti nasprotno razlago tega člena, ki sta jo tožeči stranki izvedli v okviru prvega dela tega očitka, zavrniti.
- 86 Glede sklicevanja tožečih strank na načelo pravne varnosti kot merila za presojo zakonitosti Odločbe izven okvira uporabe Uredbe št. 2988/74, je treba poudariti, da navedbe tožečih strank temeljijo v bistvu na predstavi, da naj bi enostavno upoštevanje časa, ki je pretekel od prenehanja kršitev, očitanih tožečima strankama, nasprotovalo sprejetju ukrepov in Odločbe proti njima. Tožeči stranki posebej nista nikjer navedli, da je Komisija vedela ali bi lahko in morala vedeti za zadevna kršitvena ravnanja v trenutku, ko bi lahko prej sprejela ukrepe. Enostavno trdita, da je bilo delovanje Komisije za ugotovitev teh kršitev glede na zahteve po pravni

varnosti prepozno, ker je prve zahteve po podatkih glede vitamina H in folne kisline naslovila pet let in štiri ali pet mesecev po prenehanju teh kršitev in sprejela odločbo o ugotovitvi kršitve približno sedem let in pol po tem prenehanju.

87 V tem smislu je treba ugotoviti, da ni naloga sodišča Skupnosti, da določi roke, obseg ali pravila za izvajanje zastaranja za določene kršitve, bodisi na splošno ali glede na posamezen primer, ki mu je predložen. Vendar pa v skladu s sodno prakso pomanjkanje zakonskega zastaranja ne izključuje, da je ravnanje Komisije v konkretnem primeru treba presoјati glede na načelo pravne varnosti. Sodišče meni, da temeljna zahteva po pravni varnosti, če ne obstajajo predpisi o zastaranju, nasprotuje temu, da bi Komisija lahko neomejeno odlašala z izvrševanjem svojih pooblastil (zgoraj navedene sodbe Sodišča Geigy proti Komisiji, točka 21; Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, točka 140; International Power in drugi proti NALOO, točka 107; sodbi Sodišča z dne 29. aprila 2004 v zadevi Italija proti Komisiji, C-372/97, Recueil, str. I-3679, točka 116, in v zadevi Italija proti Komisiji, C-298/00 P, Recueil, str. I-4087, točka 90).

88 Zato se sodišče Skupnosti pri presoји očitka, da naj bi Komisija delovala prepozno, ne sme omejiti na ugotovitev, da ni določen noben zastaralni rok, temveč mora preveriti, ali je Komisija ukrepala pretirano pozno (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Sodišča prve stopnje z dne 10. junija 2004 v zadevi Francija proti Komisiji, T-307/01, ZOdl., str. II-1669, točka 46).

89 Vendar pa iz omenjene sodne prakse Sodišča ne izhaja, da bi bilo treba pretirano pozno naravo ukrepanj Komisije presoјati izključno glede na preteklo časovno obdobje med dejstvi, ki so predmet ukrepanja, in njegovim začetkom. Nasprotno je iz te sodne prakse mogoče izpeljati, da ukrepanja Komisije ni mogoče opredeliti kot

pretirano pozno, če ji ne moremo očitati zamude ali druge malomarnosti, in da je treba zlasti upoštevati trenutek, ko se je Komisija seznanila s kršitvijo, in razumno trajanje upravnega postopka (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Geigy proti Komisiji, točka 21, v kateri je Sodišče presojalo, ali se „predmetno ravnanje“ institucije lahko šteje „kot oviranje izvrševanja [njenega] pooblastila [za odrejanje glob]“; zgoraj navedeno sodbo Falck in Acciaierie di Bolzano proti Komisiji, točka 144, v smislu točke 132; zgoraj navedeni sodbi z dne 29. aprila 2004 Italija proti Komisiji, C-372/97, točki 118 in 119, in Italija proti Komisiji, C-298/00 P, točki 91 in 92; glej tudi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 10. aprila 2003 v zadevi Département du Loiret proti Komisiji, T-369/00, Recueil, str. II-1789, točka 56, in zgoraj navedeno sodbo François proti Komisiji, točke od 48 do 54).

90 V tem primeru ne gre za vprašanje malomarnosti Komisije pri uvedbi ali zaključku upravnega postopka, temveč za enostavni in objektivni potek časa od prenehanja kršitev, pri čemer se ne zatrjuje, da je Komisija vedela, niti da bi lahko in morala vedeti za njih v trenutku, ko bi lahko prej sprejela ukrepe. Sicer pa iz Odločbe izhaja, da je Komisija tekom leta 1999 prejela informacije o spornih kršitvah, da je še isto leto poslala zahteve po podatkih, da je 6. julija 2000 izdala obvestilo o očitkih in 21. novembra 2001 izdala Odločbo; ta časovni potek gotovo ne kaže na nerazumno trajanje postopka.

91 Ker enostavnega dejstva, da Komisija ni odkrila nezakonitega sporazuma, ki je bil iz očitnih razlogov namerno prikrite narave, nikakor ni mogoče enačiti z malomarnim ravnanjem institucije pri njeni nalogi nadzora, ki ji jo je podelila Pogodba ES, je treba šteti, da okoliščina, da je Komisija v tem primeru uvedla preiskavo glede zadevnih kršitev pet let in nekaj mesecev po tem, ko so že prenehale, in da je sprejela Odločbo sedem in pol let po tem istem datumu, ne dokazuje kakršnekoli kršitve načela pravne varnosti.

— Skupna pravna načela držav članic

- 92 V okviru drugega dela prvega očitka tožeči stranki navajata vrsto navedb iz doktrine in nacionalnih sodnih odločitev glede zastaranja, odlomke prava določenih držav članic, s pomočjo katerih želita v bistvu dokazati, da je namen zastaralnih rokov, določenih v pravnih redih držav članic, v tem, da po poteku ovirajo tako odrejanje sankcij kot ugotavljanje kršitev.
- 93 Vendar pa tožeči stranki še zdaleč nista dokazali obstoja skupnih pravnih načel držav članic na področju zastaranja.
- 94 V nacionalni doktrini in sodni praksi, ki sta navedeni v tožbah in se nanašata zastaranje tako v civilnem kot tudi kazenskem pravu, so poleg pravne varnosti omenjeni tudi drugi razlogi za določitev zastaralnih rokov: potreba preprečevanja tožb, ki bi, če so vložene prepozno, bolj škodile kot pa bi bile v interesu pravičnosti; uničenje dokazov; zahteva po kaznovanju neskrbnosti tožečih strank; izginotje družbenega interesa za pregon kršitev po preteku določenega časa in potreba, da se javni organi osredotočijo na aktualna vprašanja.
- 95 Že iz besedila teh navedb sledi, da lahko določitev pravil zastaranja temelji na različnih razlogih. Sodišče prve stopnje meni, da mora vsak zakonodajalec na različnih področjih svoje pristojnosti odločiti, če kateri od teh razlogov zahteva

določitev zastaralnih rokov, in določiti obseg in pravila za izvajanje teh rokov glede na cilje, ki jih zasleduje uvedba teh rokov.

- 96 Tožeči stranki zlasti nista mogli dokazati, da naj bi obstajalo skupno pravno pravilo držav članic, v skladu s katerim se mora zastaralni rok, kadar je določen za neko kršitev, uporabljati tudi za pooblastilo za sankcioniranje kršitve in za njeno ugotavljanje.
- 97 Celo če bi v pravnih redih vseh držav članic dejansko obstajalo pravilo o obvezni uporabi enega in istega zastaralnega roka za pooblastilo za ugotovitev kršitev in za odrejanje sankcij, tako pravilo ne bi nujno veljalo v pravnem redu Skupnosti. Za to bi bilo še dodatno potrebno, da bi to pravilo v vsakem pravnem redu veljalo kot resnično splošno pravno načelo in ne le na podlagi posebnih določb, ki jih zakonodajalec sprejme pri izvajanju široke diskrecijske pravice.
- 98 Ker samo zastaranje ne pomeni splošnega pravnega načela (glej točki 82 in 83 zgoraj), tega statusa ni mogoče *a fortiori* priznati pravilu, ki zahteva uporabo enega in istega zastaralnega roka za pooblastilo za ugotavljanje kršitev in odrejanje sankcij.
- 99 Takšno pravilo torej za zakonodajalca in upravo Skupnosti ni obvezujoče kot splošno pravilo prava Skupnosti. Trditve tožečih strank je treba zato zavriniti in sicer v delu, v katerem želijo – v skladu z zahtevo, da je treba predpise prava Skupnosti razlagati v skladu z njegovimi splošnimi načeli – podpreti razlago Uredbe

št. 2988/74, ki jo tožeči stranki zagovarjata v okviru prvega dela tega očitka, kot tudi v delu, v katerem merijo na ugotovitev, da je Komisija s sprejetjem odločbe v zvezi s tožečima strankama, ki odstopa od tega domnevnega skupnega pravnega pravila držav članic, neposredno kršila splošna načela prava Skupnosti.

100 Ker sta tožeči stranki to domnevno skupno pravilo navajali tudi neodvisno od njegove narave splošnega načela prava Skupnosti, je treba spomniti, da je v skladu s sodno prakso treba besedilo določbe Skupnosti, ki izrecno ne napotuje na pravo držav članic, da bi se določil njen smisel in obseg, običajno razlagati avtonomno, to je ob upoštevanju konteksta določbe in cilja, ki ga zadevna ureditev zasleduje (sodba Sodišča z dne 18. januarja 1984 v zadevi Ekro, 327/82, Recueil, str. 107, točka 11; sodbe Sodišča prve stopnje z dne 8. marca 1990 v zadevi Schwedler proti Parlamentu, T-41/89, Recueil, str. II-79, točka 27; z dne 18. decembra 1992 v zadevi Díaz García proti Parlamentu, T-43/90, Recueil, str. II-2619, točka 36, in z dne 22. aprila 1993 v zadevi Peugeot proti Komisiji, T-9/92, Recueil, str. II-493, točka 39).

101 Še posebej, kadar ni izrecne napotitve, se lahko pri uporabi prava Skupnosti, če je to potrebno, sklicujemo na pravo držav članic, kadar sodišče Skupnosti v pravu Skupnosti ali splošnih načelih prava Skupnosti ne more ugotoviti elementov, da bi lahko z avtonomno razlago določilo vsebino in pomen (sodba Sodišča prve stopnje z dne 18. decembra 1992 v zadevi Khouri proti Komisiji, T-85/91, Recueil, str. II-2637, točka 32, in zgoraj navedena sodba Díaz García proti Parlamentu, točka 36).

102 V tem primeru je Sodišče prve stopnje pri obravnavi prvega dela tega očitka odločilo, da sta se vsebina in pomen člena 1(1) Uredbe št. 2988/74, glede na vprašanje tožečih strank, lahko razbrala s pomočjo avtonomne razlage te določbe, ki se je izvedla po

metodi jezikovne, kontekstualne, teleološke in sistematične razlage. Zato za razlago te določbe ni potrebno sklicevanje na pravo držav članic.

— Domneva nedolžnosti

- 103 Tožeči stranki se nadalje sklicujeta na domnevo nedolžnosti, kot jo določata člen 48(1) Listine in člen 6(2) EKČP.
- 104 V tem oziru je treba najprej poudariti, da domneva nedolžnosti, kot izhaja zlasti iz člena 6(2) EKČP, spada med temeljne pravice, ki jih v skladu s členom 6(2) EU in ustaljeno sodno prakso Sodišča varuje pravni red Skupnosti (sodbi Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Hüls proti Komisiji, C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točka 149, in v zadevi Montecatini proti Komisiji, C-235/92 P, Recueil, str. I-4539, točka 175).
- 105 Iz sodne prakse nadalje izhaja, da domneva nedolžnosti velja v postopkih zaradi kršitev pravil konkurence, ki veljajo za podjetja in lahko privedejo do odreditve glob ali periodičnih denarnih kazni (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Hüls proti Komisiji, točka 150; Montecatini proti Komisiji, točka 176, in Volkswagen proti Komisiji, točka 281).
- 106 Domneva nedolžnosti pomeni, da vsaka obdolžena oseba velja za nedolžno, dokler ni v skladu z zakonom dokazana njena krivda. S tem prepoveduje vsako formalno ugotovitev in celo vsak namig na odgovornost osebe, obdolžene za določeno kršitev,

v odločbi, s katero je zaključen postopek, ne da bi ta oseba lahko izkoristila vsa običajna jamstva za izvajanje pravic obrambe v okviru rednega postopka, katerega cilj je odločba o utemeljenosti ugovora.

107 Iz tega izhaja, da domneva nedolžnosti nasprotno ne prepoveduje, da bi se odgovornost osebe, obtožene za določeno kršitev, ugotovila na koncu popolnoma končanega postopka, v katerem so se upoštevala vsa predpisana pravila in so se pravice obrambe lahko v celoti izvedle, in to celo če se kršitelju zaradi zastaranja ustreznega pooblastila pristojnega organa ni mogla naložiti sankcija.

108 Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice, na katero se sklicujeta tožeči stranki (glej točko 70 zgoraj), ki naj bi bila upoštevana v tem primeru, dejansko potrjuje le ugotovitve, navedene v točkah 106 in 107.

109 Zato je treba, prvič, ugotoviti, da razlaga Uredbe št. 2988/74, ki jo je sprejelo Sodišče prve stopnje pri preizkusu prvega dela tega očitka, ni v nasprotju s spoštovanjem domneve nedolžnosti. Iz te razlage namreč ne izhaja, da bi bila Komisija pooblaščenca za ugotavljanje obstoja kršitve z odločbo, ki predčasno zaključi postopek iz Uredbe št. 2988/74, ker je potekel zastaralni rok, ki ga določa člen 1(1) Uredbe št. 2988/74. V skladu s to razlago Uredba št. 2988/74, ki se ne nanaša na pooblastilo Komisije za ugotavljanje kršitev, ne nasprotuje temu, da Komisija, kadar ugotovi, da je prišlo do zastaranja po členu 1(1) te uredbe, vseeno nadaljuje postopek zgolj z namenom, da ugotovi kršitev, dokler postopek poteka normalno in se upoštevajo jamstva, ki so uvedena za zagotovitev polnega izvrševanja pravic obrambe.

- 110 Po drugi strani v tem primeru ni razvidno, da je Komisija kršila domnevo nedolžnosti. Odločba ni zaključila postopka zoper tožeči stranki zaradi poteka zastaralnega roka, ampak je bila sprejeta po koncu postopka, ki je normalno potekal ter v okviru katerega sta imeli tožeči stranki – kot to tudi potrjuje dejstvo, da tega nista izpodbijali – vsa postopkovna jamstva, ki pripadajo podjetjem, preden se lahko proti njim sprejme odločba o ugotovitvi kršitve pravil konkurence.
- 111 V teh okoliščinah se tožeči stranki v tem primeru ne moreta uspešno sklicevati na domnevo nedolžnosti.
- 112 V skladu z navedenimi ugotovitvami je treba ta del, tako kot prvi del, prvega očitka šteti kot neutemeljenega in ga je posledično treba v celoti zavrni.

2. Drugi očitek: nepristojnost Komisije

Trditve strank

- 113 Tožeči stranki uveljavljata, da Komisija ni bila pristojna za sprejetje odločbe, s katero je razglasila, da sta kršili člen 81(1) ES. Niti člen 3 Uredbe št. 17 niti katerakoli druga

določba namreč ne pooblašča Komisije za sprejetje odločbe o ugotovitvi kršitve, kadar je ta kršitev v skladu s členom 1(1) Uredbe št. 2988/74 že zastarala.

- 114 Poudarjata, da določbe Pogodbe ES in Uredba št. 17 izrecno pooblaščajo Komisijo samo za sprejemanje ukrepov za odpravo obstoječe kršitve ter za odrejanje glob in periodičnih denarnih kazni. Niti Pogodba ES niti Uredba št. 17 naj, nasprotno, ne bi obravnavali vprašanja, ali je Komisija pooblaščena, da z odločbo ugotavlja, da je podjetje v preteklosti kršilo pravila konkurence iz Pogodbe, kadar je ta kršitev nedvomno prenehala pred odločbo ali celo pred začetkom preiskave Komisije.
- 115 Tožeči stranki priznavata, da je Sodišče v zgoraj navedeni sodbi GVL proti Komisiji odločilo, da pooblastilo Komisije za sprejetje odločbe, s katero bi zavezala podjetja, da prenehajo z ugotovljeno kršitvijo, ter za odrejanje glob in periodičnih denarnih kazni v primeru ponovne kršitve, nujno vključuje pooblastilo za ugotavljanje kršitve. Vendar je Sodišče v tej sodbi navedlo tudi, da je Komisija, da bi sprejela odločbo zgolj o ugotovitvi kršitve, ki je že prenehala, morala izkazati obstoj „legitimnega interesa“ za sprejetje enake odločbe in še zlasti obstoj resne nevarnosti ponovitve zadevnega ravnanja, ki bi z uradno odločbo upravičila razjasnitev pravnega položaja.
- 116 Komisija, ki je v svoji praksi pred sprejetjem Odločbe priznala, da je legitimen interes nujen za sprejetje odločbe o ugotovitvi kršitve, ki je prenehala, in da so v tem primeru domnevne kršitve, očitane tožečima strankama, nedvomno prenehale že leta 1994, naj ne bi izkazala legitimnega interesa za ugotovitev v Odločbi, da sta tožeči stranki kršili člen 81 ES.

- 117 Poudarjajoč, da je zahtevo po legitimnem interesu treba razlagati strogo (sklepni predlogi generalnega pravobranilca Reischla za zgoraj navedeno sodbo GVL proti Komisiji, str. od 512 do 521), tožeči stranki izpostavljata dejstvo, da v teku upravnega postopka nista sprožili nobenega pravnega vprašanja, ki bi ga bilo treba pojasniti z uradno odločbo Komisije, temveč sta na podlagi dejstev zgolj zanikali svoje sodelovanje pri domnevnih sporazumih.
- 118 Zato po mnenju tožečih strank v tem primeru, ki ju zadeva, ni bilo nikakršne resne nevarnosti, da bi se tožeči stranki vrnili k spornemu ravnanju, ker je prenehalo več kot pet let pred Odločbo in ker tožena stranka od takrat naprej ni ugotovila nobene ponovitve dejanja z njune strani in nobenega razloga, ki bi verjetneje omogočil tako ponovitev kot v drugih primerih.
- 119 Tožena stranka uveljavlja, da morata tožeči stranki dopustiti, da razpolaga z implicitnim pooblastilom za sprejetje odločb, s katero ugotovlja kršitev pravil konkurence, kadar je ta kršitev že prenehala in ni bila odrejena nobena globa. To bi lahko naredila le, če bi imela legitimen interes za tako ravnanje.
- 120 Po mnenju tožene stranke pa ni nobenega razloga za strogo razlago pogojev, pod katerimi Komisija izvaja to pooblastilo. Nič ne kaže na to, da bi Sodišče v zgoraj navedeni sodbi GVL proti Komisiji želelo omejiti pooblastilo Komisije za sprejetje odločb o ugotovitvi kršitve v negotovih situacijah glede zakonitosti očitane ravnanja. Poleg tega naj Sodišče v tej sodbi ne bi sledilo sklepnim predlogom generalnega pravobranilca Reischla, predvsem glede zadevnega implicitnega pooblastila, tako da se za razlago obsega sodbe ne bi smeli opreti na trditve generalnega pravobranilca.

- 121 Prav tako naj ne bi bilo razloga za sklep, da je implicitno pooblastilo *ipso facto* izjemno. Implicitno pooblastilo za izdajo odločb o ugotovitvi kršitve, kadar za to obstaja pravni interes glede uporabe prava konkurence, naj ne bi predstavljalo izjeme od pooblastil, ki jih Uredba št. 17 podeljuje Komisiji, temveč naj bi jih dopolnjevalo. Izrecna pooblastila Komisije naj bi temeljila na ideji, oblikovani zlasti v členu 83(2)(d) ES in členu 85 ES, na podlagi katere mora Komisija zagotoviti uporabo pravil o konkurenci s strani podjetij ter po potrebi, ugotavljati kršitve teh pravil (zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, točka 22). Zato bi bilo neprimerno *a priori* zavzeti stališče glede vprašanja, ali je treba implicitno pooblastilo Komisije razlagati v strogem ali širokem smislu. Potrebno bi se bilo prepričati o obstoju okoliščin, v katerih je treba ugotoviti kršitev, da bi se zagotovila uporaba pravil o konkurenci s strani podjetij. Ta zahteva naj bi se izražala z merilom legitimnega interesa.
- 122 Tako obstajajo tudi drugi legitimni interesi, kot je ta, da se razjasni pravni položaj, ki bi lahko upravičili sprejetje odločbe o ugotovitvi že končane kršitve, kot so:

- interes za spodbujanje vzornega obnašanja podjetij s tem, da bi se razkrivale posebno težke kršitve v odločbi, sprejeti na koncu upravnega postopka, v katerem bi se popolnoma spoštovala domneva nedolžnosti in pravice obrambe, zlasti takrat, kadar bi podjetja, kot v tem primeru tožeči stranki, v teku postopka ugovarjala dejanskemu stanju in kršitvi;
- interes za preprečevanje ponovnih kršitev, ker bi odločba o ugotovitvi kršitve v skladu s točko 2 Smernic za izračun glob, naloženih na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3) zaradi ponovne

kršitve lahko predstavljala osnovo za povišanje globe, ki jo je podjetju treba naložiti v primeru kasnejše istovrstne kršitve;

- interes, da se omogoči, da se na nacionalna civilna sodišča obrnejo oškodovane osebe, ki brez pooblastil za pridobivanje dokazov na ravni Skupnosti, kot jih ima Komisija, ne bi mogle pridobiti vseh potrebnih dokazov v primeru kršitve s širokim geografskim dometom, katere dejstvom ugovarjajo odgovorna podjetja.

123 Ker naj bi bile tožečima strankama očitane težke kršitve in naj bi izpodbijali dejansko stanje, kar naj bi jasno izhajalo iz besedila Odločbe, naj bi bili v tem primeru podani ti trije legitimni interesi. Tožena stranka v tej zvezi poudarja, da tožeči stranki nedvomno tudi v okviru nacionalnega postopka izpodbijata dejstva, ki so jima očitana, da bi bilo vsekakor mogoče, da bi prišlo do ponovne kršitve, če ugotovljene kršitve ne bi bile javno objavljene in da omejevalno ravnanje, ki zajema določitev cen in izmenjavo podatkov, pomeni zelo hudo kršitev, ki se ne sme prezreti pri določitvi globe, ki bi jo bilo treba odrediti v primeru ponovne kršitve.

124 V svoji repliki tožeči stranki odvrata, da interesi, ki jih navaja tožena stranka, ne morejo opravičiti sprejetja Odločbe proti njima.

125 Glede interesa za spodbujanje vzornega obnašanja podjetij in interesa za preprečevanje ponovnih kršitev, tožeči stranki navajata, da je že obvestilo o očitkih nanju učinkovalo odvračilno tako, da v ta namen ni bilo potrebno proti njima sprejeti Odločbe, ki je v bistvenem povzela pravno vsebino tega obvestila. Glede odvračilnega učinka na javnost je zadoščala odločba, naslovljena na podjetja, ki so sodelovala pri omejevalnem ravnanju, za katera ni nastopilo zastaranje. Če bi po

drugi strani priznali, da bi tudi brez dejanske nevarnosti ponovitve zadevnih dejanj obstajal legitimni interes za odvrnitev ponovne kršitve, bi to pomenilo, da bi Komisija lahko v vsakem primeru sprejela odločbo o ugotovitvi kršitve, neodvisno od okoliščin zadeve in datuma, ko je prišlo do kršitve.

126 Glede interesa, da se oškodovanim osebam omogoči napotitev na nacionalna civilna sodišča, tožeci stranki ocenjujeta, da ga ni mogoče šteti za legitimnega. Niti Pogodba ES niti Uredba št. 17 naj toženi stranki tega ne bi omogočali.

127 Tožena stranka v svoji dupliki navaja, da njena obramba v teh zadevah ni temeljila na splošnih navedbah, da v vseh zadevah obstaja legitimni interes za sprejetje odločb o ugotovitvi kršitve. Nevarnosti ponovne kršitve v škodo javnega interesa so posebej resne v primeru najtežjih omejevalnih ravnanj, in še zlasti pri kršitvah, ki so po svoji naravi tajne in bi jih zato Komisija težje razkrila. Zato naj bi bilo tehtanje med interesi naslovljencev in javnim interesom v primeru preteklih zelo hudih kršitvah drugačno kot v primeru neznatnih kršitev.

128 Kar zadeva interes za napotitev na nacionalna sodišča, tožena stranka vztraja, da naj bi bilo za oškodovane osebe še posebej težko dokazati kršitev s tako širokim geografskim dometom, in da naj bi bilo pomembno dejstvo, da Komisija svoja pooblastila za pridobivanje dokazov izvršuje v preiskavah glede tajnih omejevalnih ravnanj. Tega interesa naj ne bi uveljavljala kot interes, ki dosledno upravičuje sprejetje odločbe o ugotovitvi kršitve, temveč kot interes za preprečitev ponovnih kršitev v povezavi s posebno težkimi kršitvami. Poleg tega bi civilna odškodnina lahko izpolnila tudi vlogo javnega interesa, ker bi lahko odvrčala od kršitve

konkurenčnih pravil. Pravo Skupnosti naj bi namreč odškodnino obravnavalo kot posebno pomembno sredstvo za zagotovitev popolne uporabe členov 81 ES in 82 ES (sodba Sodišča z dne 20. septembra 2001 v zadevi *Courage in Crehan*, C-453/99, *Recueil*, str. I-6297).

Presoja Sodišča prve stopnje

- ¹²⁹ Tožeči stranki uveljavljata, da Komisija ni bila pristojna za sprejetje Odločbe proti njima, ker ni obstajala določba, ki bi jo pooblaščala, da z odločbo ugotovi kršitve, ki so že prenehale, še zlasti kadar je zastaralni rok iz člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 že potekel, in ne da bi izkazala, da je legitimni interes upravičeval njeno sprejetje.
- ¹³⁰ Kar zadeva trditve tožečih strank, navedene v točkah 113 in 114 zgoraj, je bilo že v točki 37 te sodbe opozorjeno, da prenehanje kršitve pravil konkurence pred sprejetjem odločbe Komisije ne pomeni take okoliščine, ki bi ovirala izvrševanje njenega pooblastila za ugotavljanje te kršitve, ker je Sodišče presodilo, da Komisija sme sprejeti odločbo o ugotovitvi kršitve, ki jo je zadevno podjetje že odpravilo, pod pogojem, da ima za to legitimen interes (zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, točka 24).
- ¹³¹ Nadalje je bilo v točki 63 zgoraj ugotovljeno, da če pooblastilo Komisije za ugotavljanje kršitve v okviru ureditve iz Uredbe št. 17 izhaja le implicitno, to se pravi, kadar nujno vsebuje izrecna pooblastila za odreditev prenehanja kršitve in odrejanje glob (zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, točka 23), tako implicitno pooblastilo tako ne služi le izvrševanju teh izrecnih pooblastil Komisije. Dejstvo, da

Komisija ni več imela pooblastila, da odredi globe kršiteljem, ker je zastaralni rok iz člena 1(1) Uredbe št. 2988/74 že potekel, sam po sebi ne nasprotuje sprejetju odločbe o ugotovitvi te nastale kršitve.

- 132 Kar zadeva trditve tožečih strank, navedene v točkah od 115 do 118 zgoraj, te dejansko ne odpirajo vprašanja, ali je Komisija imela pooblastilo, da z odločbo ugotovi nastale kršitve, očitane tožečima strankama, temveč vprašanje, ali je imela Komisija v tem primeru legitimen interes, da sprejme odločbo o ugotovitvi teh kršitev (v tem smislu glej zgoraj navedeno sodbo GVL proti Komisiji, točka 24). S temi trditvami tožeči stranki v bistvu grajata način izvrševanja tega pooblastila.
- 133 Sodišče prve stopnje lahko le ugotovi, da iz Odločbe ne izhaja, da je Komisija dejansko preučevala vprašanje, ali je tak interes imela ali ne.
- 134 Tožena stranka, v ta namen zaslišana na obravnavi, se je oprla na uvodno izjavo 651 Odločbe, v kateri naj bi Komisija sklenila, da bi bilo primerno sprejeti odločbo o ugotovitvi kršitve tožečih strank; ta sklep v bistvu pravi, da je imela legitimen interes za to ugotovitev.
- 135 Vendar je treba ugotoviti, da je s potrditvijo te uvodne izjave, da „[se] predpisi o zastaranju nanašajo izključno na uporabo glob ali kazni“ in da „[n]imajo nobenega vpliva na pravico Komisije, da preiskuje zadeve, povezane s karteli, in po potrebi sprejetja odločbe o prepovedi“, tožena stranka le zavrnila trditev tožečih strank, da zadevne kršitve, tudi če bi bile dokazane, ne bi mogle biti predmet odločbe, ker je

nastopilo zastaranje. Iz te trditve ni mogoče sklepati, da se je Komisija vprašala, ali je imela legitimni interes, da z odločbo ugotovi kršitve, ki sta jih tožeči stranki že odpravili.

- 136 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je Komisija s tem, da pred sprejetjem Odločbe ni presodila, ali je za ugotovitev kršitev tožečih strank obstajal legitimni interes, zmotno uporabila pravo, ki upravičuje razglasitev ničnosti Odločbe v delu, ki zadeva tožeči stranki.
- 137 Poleg tega tožena stranka pred Sodiščem prve stopnje ni izkazala obstoja legitimnega interesa. Res je navedla, da bi poleg interesa za razjasnitev pravnega položaja, ki je bil priznan v okoliščinah zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba GVL proti Komisiji, lahko v tem primeru drugi interesi upravičili sprejetje Odločbe proti tožečima strankama, in sicer interes spodbuditi vzorno obnašanje podjetij, odvracati od ponovne kršitve ob upoštevanju posebej hude narave zadevnih kršitev in omogočiti, da se oškodovane osebe obrnejo na nacionalna civilna sodišča.
- 138 Vendar je treba ugotoviti, da tožena stranka le na splošno navaja tri navedbe – ne da bi izkazala posebne okoliščine tega primera – ki se nanašajo na zelo hude in razširjene kršitve, očitane tožečima strankama, da so bili ti primeri podani in da naj bi to posledično pričalo o legitimnem interesu za sprejetje odločbe o ugotovitvi kršitev tožečih strank. Komisija Sodišču prve stopnje ni konkretno pojasnila, zakaj sta teža in geografska razširjenost zadevnih kršitvenih ravnanj v primeru tožečih strank nujno zahtevala ugotovitev, že končanih, kršitev z Odločbo. Prav tako ni navedla najmanjšega namiga, da naj bi obstajala nevarnost ponovne kršitve s strani tožečih strank. Z ozirom na ta primer se tudi ni sklicevala na tožbe, ki bi jih tretji, ki so bili prizadeti s kršitvami vložili ali bi to le nameravali.

139 Poleg tega sta tožeči stranki izpodbijali, da naj bi bili interesi, ki jih je omenila tožena stranka pred Sodiščem prve stopnje, legitimni. Uveljavljali sta, da je obvestilo o očitkih učinkovalo dovolj odvračilno, da ni bilo resne nevarnosti za ponovno protikonkurenčno ravnanje in da naj bi bilo prizadevanje omogočiti oškodovancu, da se obrne na nacionalno sodišče, že samo po sebi sporno. Tožena stranka na ta ugovor ni podala podrobnega odgovora, ki bi lahko dokazal zatrjevani legitimni interes.

140 Drugemu očitku je zato treba pritrditi.

Predlog tožečih strank, da se določeni podatki izvzamejo iz objave o teh zadevah

141 Tožeči stranki sta v svojih tožbah predlagali Sodišču prve stopnje, naj v objavah o teh zadevah, upoštevajoč njihov predmet, izpusti vse navedbe o izdelkih in obdobjih, na katera se nanašajo kršitve, ki so jima očitane v Odločbi.

142 V tem smislu je treba ugotoviti, da iz listin, ki sta jih v spis vložili tožeči stranki v prilogi k svoji repliki izhaja, da je po vložitvi teh tožb med tožečima strankama in Komisijo prišlo do poglobljene razprave glede objave Odločbe. Tožeči stranki sta namreč od Komisije zahtevali, da v različici Odločbe, namenjene objavi, izbriše

vsako navedbo o njenem trgovskem imenu, o vitaminskem izdelku, za katerega jima je bila očitana kršitev, in o drugih elementih, ki ju lahko identificirajo kot podjetji, ki sta sodelovali pri nezakonitem omejevalnem ravnanju.

143 Komisija je nazadnje zavrnila te zahtevke in nezaupna različica Odločbe, ki je bila objavljena v *Uradnem listu Evropskih skupnosti* 10. januarja 2003, jasno omenja elemente, ki so bili predmet predlogov tožečih strank iz točke 141 zgoraj (glej predvsem člen 1 Odločbe).

144 Ker so bili ti podatki znani javnosti po vložitvi teh tožb in tako ne bi mogli biti predmet zaupnega obravnavanja (sklepi predsednika drugega razširjenega senata Sodišča prve stopnje z dne 9. novembra 1994 v zadevi Langnese Iglo proti Komisiji, T-7/93, Recueil, str. II-1533, točka 11; predsednika petega razširjenega senata Sodišča prve stopnje z dne 3. junija 1997 v zadevi Gencor proti Komisiji, T-102/96, Recueil, str. II-879, točka 29, in predsednika drugega razširjenega senata Sodišča prve stopnje z dne 3. julija 1998 v zadevi Volkswagen in Volkswagen Sachsen proti Komisiji, T-143/96, Recueil, str. II-3663, točka 20), je treba predlog tožečih strank zato zavrniti.

Stroški

145 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Tožena stranka s svojim predlogom ni uspela, zato se ji v skladu s predlogi tožeče stranke naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (četrti razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Odločba Komisije 2003/2/ES z dne 21. novembra 2001 v zvezi s postopkom iz člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/37.512 – Vitamini) se razglasi za nično v delu, ki se nanaša na tožeči stranki.**
- 2. Toženi stranki se naloži plačilo stroškov.**

Legal

Lindh

Mengozi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, dne 6. oktobra 2005.

Sodni tajnik

Predsednik

H. Jung

H. Legal